

PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST VE ZDRAVOTNICTVÍ

PŘEDPOKLADY VZNIKU ODPOVĚDNOSTI

Porušení právní
povinnosti

Příčinná souvislost

Škoda / porušení
právem chráněného
zájmu

PORUŠENÍ PRÁVNÍ POVINNOSTI

Povinnos
t daná:

- Ze Smlouvy
- Ze Zákona

Typy
zavinění

- Úmysl
- Nedbalost

LEX ARTIS

- Postup na „obvyklé“ úrovni
 - Soulad s profesními standardy
- Pacient má právo na poskytování zdravotních služeb na náležité odborné úrovni.
- Lex artis je pojem, který se vztahuje na poskytovatele i zdravotnického pracovníka

SLOŽKY LEGE ARTIS

- Odborná kvalifikace zdravotnického pracovníka
- Poskytování léčební péče dle nejlepších a v dané chvíli dostupných možností
- Poskytování léčební péče bez nedbalosti
 - § 2645 – Poskytovatel odpovídá za to, že splní své povinnosti s péčí řádného odborníka; k ujednáním, která to vylučují nebo omezují, se nepřihlíží

SEZNAM POSTUPŮ LEGE ARTIS

- V zásadě neexistuje
- Doporučení českých lékařských společností ...
- V konečném důsledku volba na lékaři

POVINNOST PREVENCE

- Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.
- Povinnost zakročit na ochranu práv jiného každý kdo má kontrolu nad nebezpečnou situací.

TYPY ODPOVĚDNOSTI

Občanskoprávní

Pracovněprávní

Správní

Trestní

Disciplinární

**VZNIK JEDNOHO TYPU
ODPOVĚDNOSTI NEVYLUČUJE VZNIK
ODPOVĚDNOSTI JINÉHO TYPU!!!**

**ODPOVĚDNOST
DLE
OBČANSKÉHO
PRÁVA**

OBJEKTIVNÍ/SUBJEKTIVNÍ ODPOVĚDNOST

OBJEKTIVNÍ

- Odpovědnost za protiprávní stav
- Škůdce je povinen nahradit škodu bez ohledu na své zavinění v případech stanovených zvláště zákonem
- Nelze se vyvinit – možná liberace (prokáže, že i kdyby vyvinul veškeré úsilí, které lze od něj vyžadovat, škodlivý následek by stejně nastal)

SUBJEKTIVNÍ

- Odpovědnost za zavinění
- Možná exkulpace – vyvynění (prokáže, že škodlivý následek nezavinil)

VYLOUČENÍ PROTIPRÁVNOSTI

Nutná obrana

- Před útokem
 - Kdo odvrací od sebe nebo od jiného bezprostředně hrozící nebo trvajících protiprávní útok a způsobí přitom

Krajní nouze

- Před hrozící újmou
 - Kdo odvrací od sebe nebo od jiného přímo hrozící nebezpečí újmy, není povinen k náhradě újmy tím způsobené,

Omluvitelné vzrušení

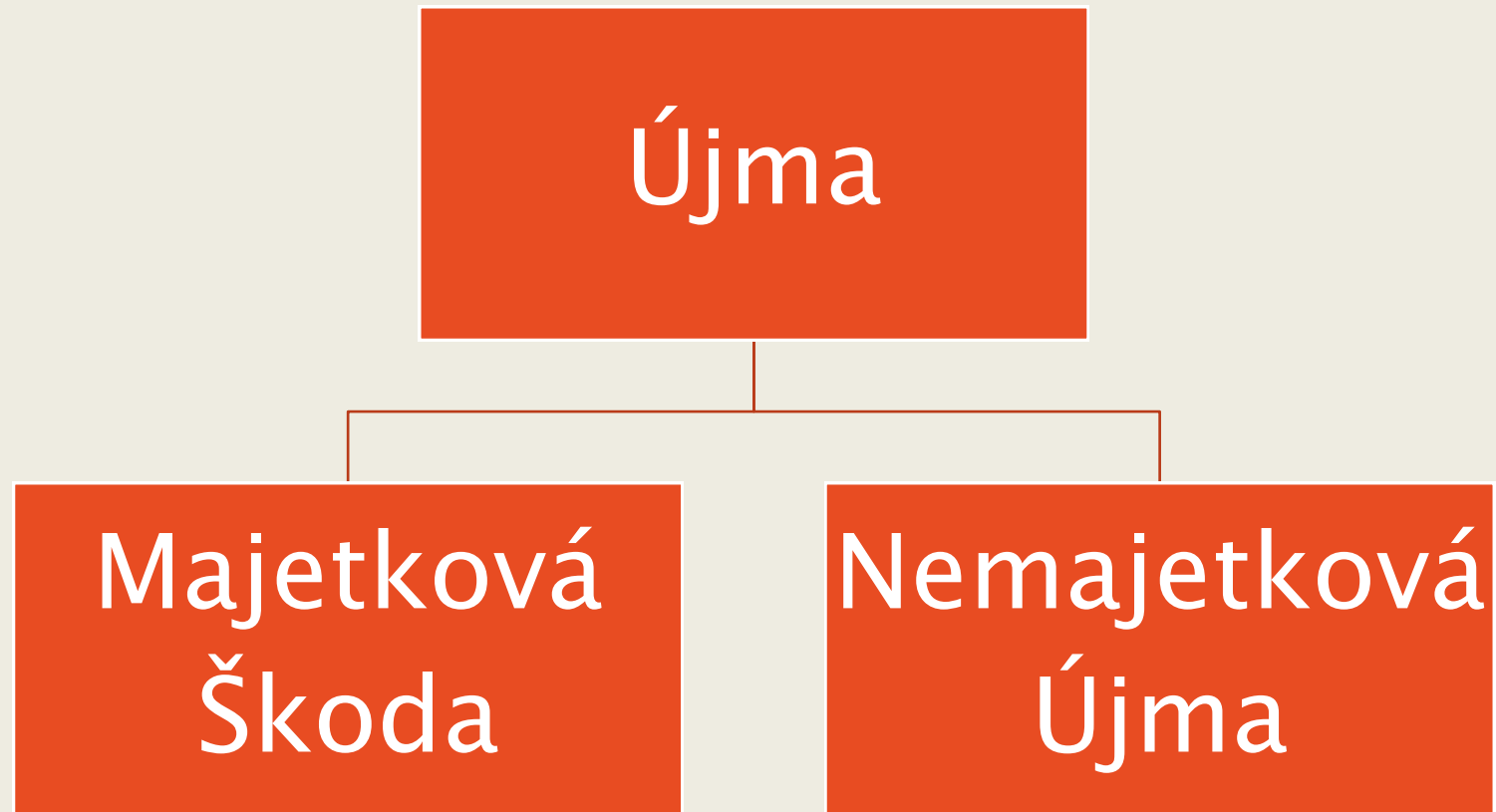
• Při posouzení, zda někdo jednal v nutné obraně, anebo v krajní nouzi, se přihlédně i k omluvitelnému vzrušení mysli

POVINNOSTI K NÁHRADĚ ŠKODY ZE SMLOUVY SE ŠKŮDCE ZPROSTÍ

prokáže-li, že mu ve splnění povinnosti ze smlouvy dočasně nebo trvale zabránila:

- mimořádná
- nepředvídatelná
- nepřekonatelná
- překážka vzniklá nezávisle na jeho vůli.

NÁHRADA ÚJMY

§ 2898 - NEPŘIHLÍŽÍ SE K UJEDNÁNÍ,

- které předem vylučuje nebo omezuje povinnost k náhradě újmy způsobené člověku na jeho přirozených právech,
- způsobené úmyslně nebo z hrubé nedbalosti;
- předem vylučuje nebo omezuje právo slabší strany na náhradu jakékoli újmy.

NÁHODA

- Újmu způsobenou náhodou nahradí ten, kdo dal ze své viny k náhodě podnět, zejména tím, že poruší příkaz nebo poškodí zařízení, které má nahodilé újmě zabránit
- Přičitatelnost následků zaviněného jednání škůdce

§2919 – OBOHACENÍ Z DELIKTU

- Obohatil-li se škůdce na úkor poškozeného protiprávním činem nebo na základě jiné skutečnosti, která způsobila škodu, je škůdcovo obohacení i po promlčení práva poškozeného na náhradu škody bezdůvodné.

ŠKODA ZPŮSOBENÁ VĚCÍ

- Kdo je povinen někomu něco plnit a použije při tom **vadnou** věc, nahradí škodu způsobenou vadou věci. To platí i v případě poskytnutí zdravotnických, sociálních, veterinárních a jiných biologických služeb.
- Nevztahuje se na nesprávně zvolenou věc.
- Způsobí-li škodu věc sama od sebe, nahradí škodu ten, kdo nad věcí měl mít dohled. (Ize se sprostít)

ŠKODA NA ODLOŽENÉ VĚCI

- Je-li s provozováním nějaké činnosti zpravidla spojeno odkládání věcí a byla-li věc odložena na místě k tomu určeném nebo na místě, kam se takové věci obvykle ukládají,
 - nahradí provozovatel poškození, ztrátu nebo zničení věci tomu, kdo ji odložil, popřípadě vlastníku věci.
 - Stejně nahradí škodu provozovatel hlídaných garáží nebo zařízení podobného druhu, jedná-li se o dopravní prostředky v nich umístěné a o jejich příslušenství.

ŠKODA ZPŮSOBENÁ INFORMACÍ NEBO RADOU

- Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník,
- nahradí škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou
- danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti.

**ROZSAH
NÁHRADY**

OBEČNÉ USTANOVENÍ

- Škoda se nahrazuje uvedením do předešlého stavu. Není-li to dobře možné, anebo žádá-li to poškozený, hradí se škoda v penězích.
- Nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.

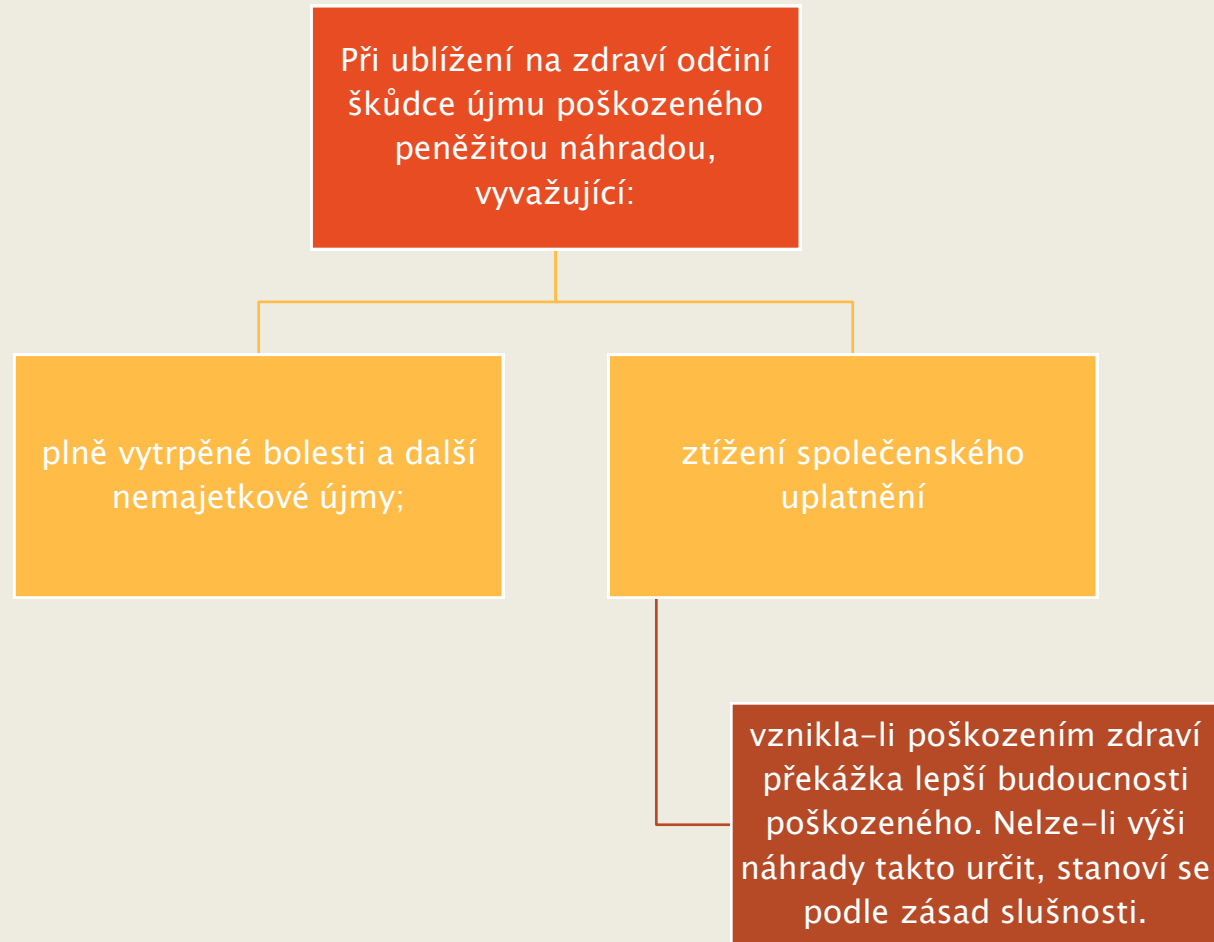
ROZSAH

Skutečná
škoda

The diagram consists of two red arrow-shaped boxes pointing to the right, connected by a white arrow. The first box contains the text 'Skutečná škoda' and the second box contains 'Ušlý zisk'.

Ušlý zisk

NÁHRADA PŘI UBLÍŽENÍ NA ZDRAVÍ

USMRCENÍ

- Při usmrcení nebo zvláště závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní útrapy manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.

NÁHRADA ZA ZTRÁTU NA VÝDĚLKU

- Náhrada za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti poškozeného se hradí peněžitým důchodem ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem poškozeného před vznikem újmy a náhradou toho, co poškozenému bylo vyplaceno v důsledku nemoci či úrazu podle jiného právního předpisu.

NÁHRADA ZA ZTRÁTU NA DŮCHODU

- Náhrada za ztrátu na důchodu náleží poškozenému ve výši rozdílu mezi důchodem, na který poškozenému vzniklo právo, a důchodem, na který by mu bylo vzniklo právo, jestliže by do základu, z něhož byl vyměřen důchod, byla zahrnuta náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, kterou poškozený pobíral v době rozhodné pro vyměření důchodu.

**ODPOVĚDNOST
DLE
PRACOVNÍHO
PRÁVA**

PREVENČNÍ USTANOVENÍ NA STRANĚ ZAMĚSTNANCE

- Zaměstnanec je povinen počínat si tak, aby nedocházelo k majetkové újmě, nemajetkové újmě ani k bezdůvodnému obohacení. Hrozí-li škoda nebo nemajetková újma, je povinen na ni upozornit nadřízeného vedoucího zaměstnance.
- Je-li k odvrácení škody hrozící zaměstnavateli neodkladně třeba zákroku, je zaměstnanec povinen zakročit; nemusí tak učinit, brání-li mu v tom důležitá okolnost nebo jestliže by tím vystavil vážnému ohrožení sebe nebo ostatní zaměstnance, popřípadě osoby blízké.
- Zjistí-li zaměstnanec, že nemá vytvořeny potřebné pracovní podmínky, je povinen oznámit tuto skutečnost nadřízenému vedoucímu zaměstnanci.

ODPOVĚDNOST ZAMĚSTNANCE ZA ŠKODU

- Zaměstnanec je povinen nahradit zaměstnavateli škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.
- Byla-li škoda způsobena také porušením povinností ze strany zaměstnavatele, povinnost zaměstnance nahradit škodu se poměrně omezí.
- Zaměstnavatel je povinen prokázat zavinění zaměstnance, s výjimkou případů vzniku škody na svěřených hodnotách, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat a škody vzniklou ztrátou svěřených věcí.

POVINNOST ZAMĚSTNANCE K NÁHRADĚ ŠKODY

- Zaměstnanec, který má povinnost nahradit škodu dle obecného ustanovení, je povinen nahradit zaměstnavateli skutečnou škodu, a to v penězích, jestliže neodčiní škodu uvedením v předešlý stav.
- Výše požadované náhrady škody způsobené z nedbalosti nesmí přesáhnout u jednotlivého zaměstnance částku rovnající se čtyřapůlnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku před porušením povinnosti, kterým způsobil škodu. Toto omezení neplatí, byla-li škoda způsobena úmyslně, v opilosti, nebo po zneužití jiných návykových látek.
- Jde-li o škodu způsobenou úmyslně, může zaměstnavatel požadovat i náhradu ušlého zisku.
- Je-li k náhradě škody společně zavázáno více zaměstnanců, je povinen každý z

POVINNOST ZAMĚSTNANCE K NÁHRADĚ ŠKODY

- Zaměstnanec, který je stížen duševní poruchou, je povinen nahradit škodu jím způsobenou, je-li schopen ovládnout své jednání a posoudit jeho následky.
- Zaměstnanec, který se uvede vlastní vinou do takového stavu, že není schopen ovládnout své jednání nebo posoudit jeho následky, je povinen nahradit škodu v tomto stavu způsobenou.
- Škodu je povinen nahradit i zaměstnanec, který ji způsobil úmyslným jednáním proti dobrým mravům (nepoctivým, podvodným).

ODPOVĚDNOST ZA NEODVŘÁCENÍ ŠKODY

- Na zaměstnanci, který vědomě neupozornil nadřízeného vedoucího zaměstnance na škodu hrozící zaměstnavateli nebo nezakročil proti hrozící škodě, ačkoliv by tím bylo zabráněno bezprostřednímu vzniku škody, může zaměstnavatel požadovat, aby se podílel na náhradě škody, která byla zaměstnavateli způsobena, a to v rozsahu přiměřeném okolnostem případu, pokud ji není možné nahradit jinak.
- Zaměstnanec není povinen nahradit škodu, kterou způsobil při odvracení škody hrozící zaměstnavateli nebo nebezpečí přímo hrozícího životu nebo zdraví, jestliže tento stav sám úmyslně nevyvolal a počínal si přitom způsobem přiměřeným okolnostem.

ODPOVĚDNOST ZA NEODVŘÁCENÍ ŠKODY

- Při určení výše náhrady škody podle se přihlédne zejména k okolnostem, které bránily splnění povinnosti, a k významu škody pro zaměstnavatele. Výše náhrady škody však nesmí přesáhnout částku rovnající se trojnásobku průměrného měsíčního výdělku zaměstnance.

SCHODEK NA SVĚŘENÝCH HODNOTÁCH

- Dohoda o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování
 - hotovost, ceniny, zboží, zásoby materiálu nebo jiné hodnoty, které jsou předmětem obratu nebo oběhu
 - Pouze písemně
 - Nejdříve v den kdy zaměstnanec dosáhne 18 let věku
- Zaměstnanec je povinen nahradit zaměstnavateli schodek vzniklý na svěřených hodnotách.
- **Možnost liberace** – Zaměstnanec se zproští povinnosti nahradit schodek zcela nebo zčásti, jestliže prokáže, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jeho zavinění, zejména, že mu bylo zanedbáním povinnosti zaměstnavatele znemožněno se svěřenými hodnotami nakládat.

ZTRÁTA SVĚŘENÝCH VĚCÍ

- Zaměstnanec je povinen nahradit škodu způsobenou ztrátou nástrojů, ochranných pracovních prostředků a jiných podobných věcí, které mu zaměstnavatel svěřil na písemné potvrzení.
- Věc, jejíž cena přesahuje 50.000,- Kč, smí být zaměstnanci svěřena jen na základě dohody o odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí.
 - Pouze písemně
 - Nejdříve v den kdy zaměstnanec dosáhne 18 let věku
- **Možnost liberace** – Zaměstnanec se zproští povinnosti nahradit ztrátu zcela nebo zčásti, jestliže prokáže, že ztráta vznikla zcela nebo zčásti bez jeho zavinění.

NÁHRADA ŠKODY ZA SCHODEK NA SVĚŘENÝCH HODNOTÁCH + ZTRÁTA VĚCI

- Zaměstnanec, který má povinnost nahradit škodu vzniklou schodkem na svěřených hodnotách nebo způsobenou ztrátou svěřených věcí, je povinen nahradit tuto škodu v plné výši.
- Je-li k náhradě schodku společně zavázáno více zaměstnanců, určí se jednotlivým zaměstnancům podíl náhrady podle poměru jejich dosažených hrubých výdělků, přičemž výdělek jejich vedoucího a jeho zástupce se započítává ve dvojnásobné výši.

PREVENČNÍ USTANOVENÍ NA STRANĚ ZAMĚSTNAVATELE

- Zaměstnavatel je povinen zajišťovat svým zaměstnancům takové pracovní podmínky, aby mohli řádně plnit své pracovní úkoly bez ohrožení zdraví a majetku; zjistí-li závady, je povinen učinit opatření k jejich odstranění.
- Zaměstnavatel je z důvodu ochrany majetku oprávněn v nezbytném rozsahu provádět kontrolu věcí, které zaměstnanci k němu vnášejí nebo od něho odnášejí, popřípadě provádět prohlídky zaměstnanců.

NÁHRADA ŠKODY ZAMĚSTNAVATELEM

- Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci škodu, která mu vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním porušením právních povinností nebo úmyslným jednáním proti dobrým mravům.
- Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci též škodu, kterou mu způsobili porušením právních povinností v rámci plnění pracovních úkolů zaměstnavatele zaměstnanci jednající jeho jménem.
- Zaměstnavatel není povinen nahradit zaměstnanci škodu na dopravním prostředku, kterého použil při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním bez jeho souhlasu, ani škodu, která vznikne na nářadí, zařízeních a předmětech zaměstnance potřebných pro výkon práce, které použil bez jeho souhlasu.
- Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci skutečnou škodu. Jde-li o škodu způsobenou úmyslně, může zaměstnanec požadovat rovněž náhradu ušlého zisku.

NÁHRADA ŠKODY ZAMĚSTNANCI VZNIKLÉ MU PŘI ODVRACENÍ ŠKODY

- Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci věcnou škodu, kterou utrpěl zaměstnanec při odvracení škody hrozící zaměstnavateli nebo nebezpečí hrozící životu nebo zdraví, jestliže škoda nevznikla úmyslným jednáním zaměstnance a zaměstnanec si počíнал způsobem přiměřeným okolnostem.
 - Vztahuje se i na účelně vynaložené náklady.
- Právo na náhradu škody má i zaměstnanec, který takto odvracel nebezpečí hrozící životu nebo zdraví, jestliže by byl povinen škodu nahradit zaměstnavatel.

NÁHRADA ŠKODY NA ODLOŽENÝCH VĚCECH

- Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci škodu na věcech, které se obvykle nosí do práce a které si zaměstnanec odložil při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním na místě k tomu určeném nebo obvyklém.
- Škodu na věcech, které zaměstnanec obvykle do práce nenosí a které zaměstnavatel nepřevzal do zvláštní úschovy, je zaměstnavatel zaměstnanci povinen nahradit do částky 10.000,- Kč. Jestliže se zjistí, že škodu na těchto věcech způsobil jiný zaměstnanec nebo došlo-li ke škodě na věci, kterou zaměstnavatel převzal do zvláštní úschovy, je zaměstnavatel povinen nahradit zaměstnanci škodu v plné výši.
- Právo na náhradu škody se promlčí, jestliže její vznik neohlásí zaměstnanec zaměstnavateli bez zbytečného odkladu, nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy se o škodě dozvěděl.

ROZSAH NÁHRADY ŠKODY A NEMAJETKOVÉ ÚJMY

- Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci škodu nebo nemajetkovou újmu vzniklou pracovním úrazem, jestliže škoda nebo nemajetková újma vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.
- Zaměstnavatel je povinen nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu, i když dodržel povinnosti vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pokud se povinnosti nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu zcela nebo zčásti nezprostí.

ZPROŠTĚNÍ SE POVINNOSTI K NÁHRADĚ

- Zaměstnavatel se zproští povinnosti nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu zcela, prokáže-li, že vznikla
 - tím, že zaměstnanec svým zaviněním porušil právní, nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ačkoliv s nimi byl řádně seznámen a jejich znalost a dodržování byly soustavně vyžadovány a kontrolovány, nebo
 - v důsledku opilosti zaměstnance nebo v důsledku zneužití jiných návykových látek a zaměstnavatel nemohl škodě nebo nemajetkové újmě zabránita že tyto skutečnosti byly jedinou příčinou škody nebo nemajetkové újmy

ZPROŠTĚNÍ SE POVINNOSTI K NÁHRADĚ

- Zaměstnavatel se zproští povinnosti nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu zčásti, prokáže-li, že vznikla
 - v důsledku porušení právní normy/opilství zaměstnance a že tyto skutečnosti byly jednou z příčin škody nebo nemajetkové újmy
 - zaměstnanec si počínal v rozporu s obvyklým způsobem chování – jednal lehkomyšlně, přestože si musel vzhledem ke své kvalifikaci a zkušenostem být vědom, že si může způsobit újmu na zdraví (ne běžná neopatrnost)

**PŘÍKLAD
NA
ZÁVĚR**

PAN KOVÁŘ

- Pan Kovář absolvoval u svého registrujícího lékaře pravidelnou preventivní prohlídku, při níž mu byla mimo jiné odebrána krev. Asi za dva a půl měsíce začal pociťovat nečekané změny zdravotního stavu a nakonec mu byla po sérii vyšetření diagnostikována Hepatitida typu B. Vzhledem k omezené množině způsobů, jimiž se tato infekční nemoc šíří (především tělními tekutinami), má pan Kovář silné podezření, že k nakažení došlo při odběru krve během zmíněné preventivní prohlídky.

PAN KOVÁŘ

- Odpovídá za škodu na jeho zdraví poskytovatel zdravotních služeb? Pokud ano, za jakých podmínek?

- Dle § 2910 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, škůdce odpovídá za škodu, již způsobí v důsledku zaviněného porušení zákonné povinnosti. Mezi zákonné povinnosti patří také povinnost prevence stanovená v § 2900 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, neboli povinnost počínat si tak, aby jednáním škoda nevznikala. Situaci, v níž zdravotničtí pracovníci poskytovali zdravotní služby s použitím nesterilních nástrojů, lze rozhodně zařadit mezi případy porušení prevence proti škodlivému jednání. Navíc zdravotničtí pracovníci jsou v kontextu § 2644 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, odpovědni za to, že splní své povinnosti s péčí řádného odborníka, přičemž používání nesterilních nástrojů je s tímto neslučitelné. Stěžejní otázkou zde bude prokázání příčinné souvislosti mezi onemocněním pana Kováře a odběrem krve, respektive fakt, že jehla, jíž bylo při tomto odběru použito, byla infikovaná. Pokud se však

PAN KOVÁŘ

- Pokud se ukáže, že se pan Kovář skutečně nakazil injekční jehlou, existuje možnost, že by poskytovatel zdravotních služeb odpovědnost za škodu způsobenou na jeho zdraví nenesl?

- Dle právní úpravy má poskytovatel zdravotních služeb povinnost hradit jen tu škodu, u níž se prokáže, že vznikla porušením zákonné povinnosti (§ 2910 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku), a pokud tedy poskytovatel prokáže, že nedošlo k zanedbání povinností, za škodu odpovídat nebude. Na jednu stranu lze předpokládat, že liberace v případě pana Kováře možná nebude, jelikož povinností zdravotnického personálu je mimo jiné dbát o sterilitu nástrojů; na stranu druhou však lze vnímat celou situaci jako oslabení pozice pacienta.